

1. TYTUŁ PROJEKTU:

BADANIA ORGANIZMÓW SAPROKSYLICZNYCH W RÓŻNYCH EKOSYSTEMACH LEŚNYCH WIGIERSKIEGO PARKU NARODOWEGO - ETAP III

6. CEL I UZASADNIENIE PODJĘCIA PROJEKTU

W 2012 roku Wigierski Park Narodowy rozpoczął badania organizmów saproksylicznych w różnych ekosystemach leśnych. Badania te zarówno w 2012, jak i w 2013 roku były współfinansowane z Funduszu Leśnego (umowa nr ZP-04/12 z dnia 20.06.2012 r. oraz ZP-05/13 z dnia 24.05.2013 r.). Już na etapie sporządzania pierwszego wniosku aplikacyjnego badania były zaplanowane na okres trzech lat, czyli do 2014 roku włącznie. Po prawie dwóch sezonach badań potwierdziła się konieczność kontynuacji prac w dłuższej perspektywie czasu - przynajmniej trzech lat. Pewne zmiany w środowisku zachodzą jednak znacznie wolniej niż przypuszczano i po zakończeniu pierwszej części badań wskazane byłoby ich powtórzenie za trzy lata, dokładnie na tych samych powierzchniach. W ciągu tej przerwy cały czas na wybranych stanowiskach będą rejestrowane zmiany badanych parametrów środowiska (wilgotności, temperatury, nasłonecznienia, itp.). Tak zebrane informacje dostarczą znacznie pełniejszych danych o zmianach organizmów saproksylicznych i ich przyczynach.

Podjęta problematyka badań zgodna jest z dotychczas prowadzonymi działaniami Parku. Część badań włączona została do programu zintegrowanego monitoringu środowiska przyrodniczego, jako program specjalistyczny Stacji Bazowej WIGRY. Ponadto, rezultaty projektu wypełniają lukę w ocenie stanu środowiska przyrodniczego ważnego obiektu o znaczeniu międzynarodowym, jakim jest Wigierski Park Narodowy.

Dotychczasowe działania w ramach niniejszego tematu pozwoliły na wyposażenie Parku w sprzęt niezbędny do prowadzenia badań nad organizmami saproksylicznymi, wybranie i oznakowanie w terenie powierzchni badawczych, zainstalowanie aparatury pomiarowej w terenie oraz przeprowadzenie części badań dotyczących występowania śluzowców, grzybów, porostów, mszaków i wybranych grup owadów saproksylicznych. Od momentu zainstalowania w terenie aparatury pomiarowej gromadzone są dane dotyczące mikroklimatu (temperatura i wilgotność powietrza atmosferycznego, kierunek i siła wiatru, wielkość opadu atmosferycznego, promieniowanie), wilgotności i temperatury próchniejącego drewna oraz gle-

by i powietrza wokół wybranych próchniejących kłód.

Działania planowane do realizacji w 2014 roku mają na celu kontynuację rozpoczętych wcześniej badań oraz ich uzupełnienie o nowe elementy, których wcześniej nie przewidziano, a które wpłyną na jakość efektów końcowych prac. Działania te mają zakończyć pierwszą część badań, podsumować dotychczasowe rezultaty i przygotować na ten temat publikację. Zebrane i opracowane dane będą stanowiły punkt odniesienia do ewentualnych późniejszych prac.

Nowe elementy badań dotyczą chrząszczy zasiedlających grzyby, a dokładnie owocniki hubiaka pospolitego *Fomes fomentarius*. Ich celem będzie określenie różnorodności chrząszczy zasiedlających owocniki oraz oszacowanie spektrum bioekologicznych powiązań chrząszczy zasiedlających owocniki grzybów ze środowiskiem.

Do efektów mierzalnych (ilościowych) projektu zaliczamy:

1. Przygotowanie do druku publikacji o roboczym tytule: "Wybrane organizmy saproksyliczne w różnych ekosystemach leśnych Wigierskiego Parku Narodowego" - 1 publikacja,
2. Opracowanie uzyskanych wyników w postaci raportu (etap III) - 1 raport końcowy.

7. OPIS PROJEKTU

Projekt zawiera kilka działań, które łącznie mają na celu kontynuowanie i rozszerzenie badań dotyczących występowania organizmów saproksylicznych – ich składu gatunkowego, rozmieszczenia i preferencji siedliskowych. Uzyskane dane, łącznie z wcześniej pozyskanymi, posłużą do opracowania i wydania publikacji dotyczących organizmów saproksylicznych Wigierskiego Parku Narodowego.

Działanie 1. Zakup fotopułapek

Na potrzeby zabezpieczenia założonych powierzchni badawczych, na których zainstalowany został sprzęt pomiarowy, zakupione zostaną fotopułapki.

Działanie 2. Inwentaryzacja organizmów saproksylicznych na powierzchniach badawczych

Na wszystkich powierzchniach badawczych kontynuowana będzie inwentaryzacja organizmów saproksylicznych – grzybów, śluzowców, mszaków i owadów. W inwentaryzacji weźmie udział grupa sześciu biologów - specjalistów od wybranych grup organizmów.

Prace terenowe w ramach projektu będą trwały od kwietnia do 24 listopada 2014 roku. Okazy łatwe do identyfikacji gatunkowej będą badane w terenie, a pozostałe osobniki będą

zbierane i oznaczane w laboratorium - dotyczy to zwłaszcza owadów, które będą wyplaszane z fragmentów martwego drewna przy użyciu fotoeklektorów. Zbiór chrząszczy za pomocą metody pobierania prób próchna będzie dotyczył próchnowisk w ostatnich fazach rozkładu. Po zakończeniu cyklu wyplaszania owady będą segregowane, preparowane i oznaczane. W przypadku chrząszczy zasiedlających owocniki hubiaka pospolitego określona zostanie różnorodność chrząszczy zasiedlających owocniki oraz oszacowane zostanie spektrum bioekologicznych powiązań chrząszczy ze środowiskiem (powierzchnia i waga owocnika, wilgotność owocnika, wysokość usytuowania owocnika względem podstawy skolonizowanego drzewa, usytuowanie owocnika względem głównych kierunków geograficznych, stopień zwarcia koron towarzyszących drzew – zdjęcie hemisferyczne, stopień pokrycia pnia drzewa skolonizowanego przez mchy i porosty, stopień zasiedlenia pnia drzewa skolonizowanego przez grzyby – na podstawie obecności owocników, wartość powierzchni podstawy drzewa skolonizowanego). Prace dotyczące wątrobowców będą prowadzone na stałych powierzchniach, jak i w pozostałych środowiskach leśnych Parku, w celu ukazania tła występowania tych organizmów.

Działanie 3. Badanie wybranych czynników siedliskowych

Na trzech powierzchniach badawczych oraz na zlokalizowanych w ich obrębie stanowiskach badawczych kontynuowane będą badania czynników siedliskowych. Badania te będą wykonywane równoległe z prowadzeniem inwentaryzacji organizmów saproksylicznych.

Działanie 4. Opracowanie wyników, przygotowanie do druku publikacji i sporządzenie raportu z trzeciego etapu badań

Uzyskane wyniki składu gatunkowego i rozmieszczenie badanych organizmów saproksylicznych oraz ich preferencji siedliskowych zostaną opracowane i przedstawione w postaci publikacji gotowej do druku oraz w postaci raportu końcowego - zamykającego trzyletni okres badań. Działanie zostanie zakończone do 7 grudnia 2014 roku.

Działanie 5. Organizacja projektu

W celu sprawnego przeprowadzenia projektu wybrany zostanie kierownik projektu oraz osoba odpowiedzialna za prowadzenie księgowości projektu. Do zadań kierownika projektu będzie należało formalne kierowanie realizacją projektu, nadzór nad całokształtem działań merytorycznych, kontrolowanie zgodności działań z harmonogramem rzeczowo-finansowym, zabezpieczanie strony technicznej poszczególnych zadań, ustalanie i nadzorowanie terminów wykonania zadań oraz sporządzanie raportu końcowego z realizacji projektu. Do zadań osoby zajmującej się obsługą księgowo-rachunkową projektu będzie należało: zbie-

ranie i odpowiednie opisywanie dokumentów finansowych, sporządzenie raportu finansowego, składanie informacji kierownikowi projektu na temat zgodności wydatków z budżetem i harmonogramem projektu, dokonywanie płatności, sporządzanie odpowiednich dokumentów do Urzędu Skarbowego, ZUS i podwykonawców oraz prowadzenie korespondencji związanej z rozliczeniami finansowymi.